

ОСОБЛИВОСТІ МОНЕТАРНОЇ ПОЛІТИКИ НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ У ХХІ СТОРІЧЧІ

Тези підготовлено у межах проекту
101048173 — Monetary policy — ERASMUS-JMO-2021-HEI-TCH-RSCH
«Успіхи і недоліки монетарної політики Європейського союзу: наслідки для України»
«Successes and shortcomings of the monetary policy of the European Union: implications for
Ukraine»

Funded by the
European Union

Безік Ю.А.,

студентка 4 курсу

ОНУ імені І. І. Мечникова

Алексєєвська Г. С.,

доктор філософії

ОНУ імені І. І. Мечникова

м. Одеса, Україна

Грошово-кредитна політика є невід'ємною частиною економічної політики Національного банку України (НБУ). Як і в будь-якій країні, головним завданням монетарної політики України є підтримання цінової стабільності. Основним критерієм його успіху є збереження низької та стабільної інфляції в середньостроковій перспективі [1].

Облікова ставка є основним інструментом НБУ, що використовується для проведення основних операцій з банками в рамках грошово-кредитної політики щодо надання або залучення коштів. НБУ використовує монетарний режим таргетування інфляції для підтримки стабільності цін. Це є передумовою стійкого економічного зростання. Грошово-кредитна політика спрямована на підтримку інфляції на рівні 5% у середньостроковій перспективі.

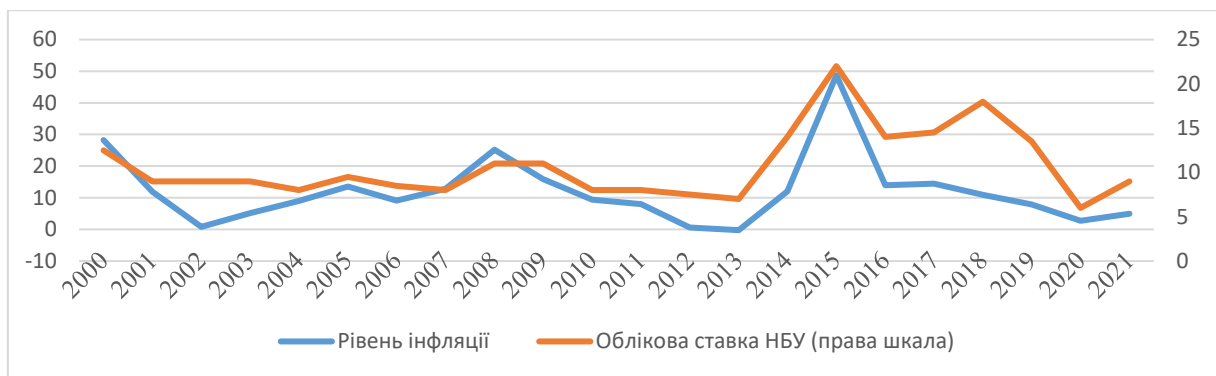

Рис.1 – Динаміка рівня інфляції та облікової ставки України за період 2000 - 2021 років, %.

Джерело: складено автором на основі [2],[3].

З рис. 1 бачимо, що рівень інфляції та облікова ставка мають майже однакову динаміку. Найвищого значення набуває в кризові роки для України – 2008-2009 роки та 2014-2015 роки. Зниження інфляції з 2016 року виступатиме важливим підтвердженням послідовності Національного банку у проведенні виваженої грошово-кредитної політики, і таким чином, основним фактором посилення довіри до гривні. З огляду на це, НБУ й надалі застосовуватиме виважений підхід до пом'якшення монетарної політики.

За даними НБУ, облікова ставка в Україні значно коливалася, що можна простежити з рис.1. Аналіз волатильності облікової ставки за період 2013-2017 рр. свідчить про послаблення кредитної активності банків і скорочення грошової маси, а також про негативну тенденцію інфляції, що сприятиме підвищенню купівельної спроможності. З 2018 до 2020 року спостерігаємо зниження облікової ставки, причиною зменшення стало необхідність допомогти бізнесу пережити час карантину та, з його завершенням, відновити ділову активність.

Враховуючи тодішню макроекономічну ситуацію (2007 рік), регулятори підвищили облікову ставку на 2% з 1 січня 2008 року і знову в квітні з 10% до 12%. У 2009 році українська економіка зіткнулася з різким падінням попиту на металургійну продукцію через погіршення рахунку поточних операцій. Різко посилювався тиск на гривню. Проте, наприкінці року ситуація на валютному ринку стабілізувалася, а поточний рахунок продемонстрував незначні позитивні

зміни[1]. Протягом 2008-2010 рр. банк НБУ неодноразово проводив обмежувальну монетарну політику, що сприяло придушенню виробництва та суттєво впливало на реальну економіку.

За останні 10 років центральні банки розробили нові інструменти та підходи, починаючи від макропруденційної політики до нетрадиційних інструментів монетарної політики [4]. Так економічна криза COVID-19 2020 року призвела, до реформ, спрямованих на вирішення минулих проблем та запровадження макропруденційних вимог до капіталу та ліквідності банку. Вперше за час незалежності України фінансовий сектор не поглибив негативних наслідків під час кризи, а натомість сприяв стабільності та безперерійно виконував свої функції.

Завдяки валютній реформі з 2 вересня 1996 року національною валютою України є гривня. До 2014 року бачимо, що валюта є достатньо стабільною. Різкий стрибок курсу України відбувається в 2015-2016 роках. В 2015 році гривня ослабла до 16,15 за 1 долар, а в 2016 році уже 25,15 за долар. Причиною цього є відмова від фіксованого валютного курсу та перехід до плаваючого, що спричинило девальваційний бум. Середньорічний курс гривні з кожним роком зростає. Лише в 2019 році гривня зміцнилась до 27,75. Офіційний курс гривні до долара за 2020 календарний рік знизився до позначки 24,91 за долар. Надалі спостерігаємо зростання обмінного курсу.

Протягом усієї незалежності Україна страждала від нестабільної інфляції, що значно знизило довіру до національної валюти. Все це є результатом політики фіксованого валютного курсу України, що привело до формування макроекономічних дисбалансів і не дало змогу забезпечити керований рівень інфляції.

Отже, грошово-кредитна політика є невід'ємною частиною економічної політики Національного банку України, яка закладає основу для стабільності цін та створення умов для економічного зростання та високої зайнятості в країні. Процентна політика центрального банку є одним із найефективніших інструментів монетарної політики і має дуже великий вплив на національну

економіку. Інфляція та облікові ставки мають майже однакову динаміку. Найвищого значення набуває саме в кризові роки для України. У 2020 спостерігається зниження ставки дисконтування через необхідність допомогти підприємствам пережити період карантину та відновити підприємницьку діяльність після нього. Волатильність валютного курсу є однією із загроз національним інтересам. Тому необхідною умовою та основою виконання НБУ своєї основної функції – «забезпечення стабільності національної валюти» – є ефективна монетарна політика для досягнення стабільності у фінансово-кредитній сфері.

ЛІТЕРАТУРА

1. Тищенко В. В. Монетарна політика в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2019. Вип. 26(2). С. 76-81. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/26_2_2019ua/16.pdf.
2. Відсоткова ставка. Національний Банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/monetary/stages/archive-rish>
3. Рівень інфляції. Національний Банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/monetary/stages/archive-rish>
4. Стратегія макропруденційної політики. Національний Банк України. URL: https://bank.gov.ua/ua/file/download?file=Strategy_MaP_pr.pdf

*Фінансується Європейським Союзом. Проте висловлені погляди та думки належать лише авторам і не обов'язково відображають погляди Європейського Союзу чи Європейського виконавчого агентства з освіти та культури (EACEA). Ні Європейський Союз, ні орган, що надає гранти, не можуть нести за них відповідальності.